

Verksamhetsplan för Nordmalings elevhälsa 2014/2015



En samlad elevhälsa i Nordmalings kommun

Bakgrund

I och med den nya skollagen (2010:800) samlades skolhälsovården, den särskilda elevvården och de specialpedagogiska insatserna i en samlad elevhälsa. Elevhälsan är en verksamhet som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. I elevhälsan behöver de olika insatserna samverka. Genom samverkan ökar möjligheterna att tidigt upptäcka elever i behov av stöd. Genom ett erfarenhetsutbyte och ett gemensamt arbetssätt skapas förutsättningar att ge den enskilda eleven så goda förutsättningar som möjligt. Elevhälsans olika professioner kan genom sina kompetenser bidra med sina kompetenser och skapar förutsättningar för en bred kartläggning, analys och bedömning av en elevs behov av särskilt stöd. I Nordmalings för- och grundskola finns en samlad organisation, Elevhälsan.

Styrdokument

Skolverksamheten styrs i stor utsträckning av skollag, förordningar och allmänna råd, där barnkonventionens artiklar är utgångspunkt för hur skolans uppdrag formulerats. I planering av verksamheten sätts alltid barn- och elevperspektivet i fokus.

Aktuella styrdokument för Elevhälsan:

- FN:s Barnkonvention 1989
- Skollag 2010:800, skolförordningar, och författningar
- Läroplanerna (Lgr 11 och Lpfö 98)
- Socialstyrelsens allmänna föreskrifter för skolhälsovård
- Socialtjänstlagen (2001:453) §14
- Offentlighets och sekretesslag (SFS 2009:400)

Elevhälsans uppdrag och arbetsuppgifter

Elevhälsans arbete syftar bland annat till att elever ska få lika tillgång till och en likvärdig utbildning.¹ Elevhälsan ska främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande och elevhälsans personal ska även stödja elevens utveckling mot utbildningens mål.² Genom elevhälsans uppdrag sätts sambandet mellan lärande och hälsa i fokus och elevhälsan knyts därmed närmare skolans uppdrag. En god hälsa är en viktig förutsättning för att klara skolan. Elevhälsans mål är att skapa en så positiv lärandesituation som möjligt för alla elever.³

¹ 1 kap. 8-9 §§skollagen.

² 2 kap. 25§ skollagen och prop. 2009/10:165, s.656-657

³ Prop. 2009/10:165 s. 276-278

Sammanfattning av elevhälsans uppdrag

Det ingår i elevhälsans generellt riktade arbete att;

- främja elevers lärande, utveckling och hälsa⁴
- förebygga ohälsa och inlärningssvårigheter⁵
- bidra till att skapa miljöer som främjar lärande, utveckling och hälsa⁶

Det ingår i elevhälsans individuellt riktade arbete att;

- bidra till att varje enskild elev ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål⁷
- undanröja hinder för lärande, utveckling och hälsa⁸
- uppmärksamma och på rektorns uppdrag utreda orsaker till inlärningsproblem⁹
- uppmärksamma och utreda orsaker till ohälsa¹⁰
- bidra med åtgärder och anpassning för varje enskild elev i behov av särskilt stöd.¹¹

Exempel på arbetsuppgifter för elevhälsan

Det generella arbetet kan innebära att elevhälsan;

- samverkar med skolans pedagogiska personal i arbetsmiljöfrågor samt i det övergripande hälsofrämjande och förebyggande arbetet
- bistår skolledningen med information, råd och utredningar i frågor som har betydelse för elevernas lärande, utveckling och hälsa
- arbetar för en säker och god arbets- och lärandemiljö för eleverna
- uppmärksammar förhållanden i elevernas närmiljö som kan öka risken för skador, ohälsa, utsatthet och kränkningar
- tar del av aktuell vetenskaplig utveckling inom relevanta områden för att utveckla elevhälsans arbete
- samarbetar kontinuerligt och strukturerat med pedagoger och annan personal på skolan

⁴ Prop. 2009/10:165 s. 656

⁵ Prop. 2009/10:165 s. 276-278 och 2 kap. 25 § skollagen.

⁶ Prop. 2009/10:165 s. 656

⁷ 2 kap. 25 § skollagen

⁸ Prop. 2009/10:165 s. 276

⁹ Prop. 2009/10:165 s. 277, 291 samt 3 kap. 8 § skollagen.

¹⁰ 2 kap. 25 § skollagen och prop. 2009/10:165 s. 276

¹¹ Prop. 2009/10:165 s.276 och s. 656-657

- samverkar med landstingets hälso- och sjukvård (exempelvis; BUP, barnklinik, habilitering, familjecentral och logoped), kommunens socialtjänst, polis, ungdomsmottagning och tandvården.

Det individuellt riktade arbetet kan innebära att elevhälsan;

- är delaktiga i uppgiften att identifiera och åtgärda problem i elevens lärande, utveckling och hälsa
- deltar i arbetet med att anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar
- aktivt bistår elever som behöver särskilt stöd

Elevhälsans professioner och uppdrag

Elevhälsans psykologiska insats

Psykolog

I verksamheten finns psykologresurs som konsulteras vid behov. Psykologen kan bistå med att;

- på rektorns uppdrag genomföra psykologiska utredningar och bedömningar av elever, grupper och organisationer för att bidra med psykologisk kunskap om elevers förutsättningar för lärande och behov av stöd
- ge handledning och konsultation till skolans personal

Elevhälsans psykosociala insats

Kurator

- tillföra psykosocial kompetens i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- genomföra stöd-, motivations-, och krissamtal samt utredande och rådgivande samtal med elever och deras familjer relaterade till skolsituationen
- utföra sociala kartläggningar inför beslut om inskrivning av elever i särskola, inför skolans konsultationer med barn- och ungdomspsykiatri samt vid upprättande av åtgärdsprogram
- ge handledning och konsultation till skolans personal
- bidra med kunskap om risk- och skyddsfaktorer för elevers hälsa och samverka med samhällets stödsystem och på det sättet förmedla samt aktivera insatser från dessa
- ta till vara kunskap om elevernas generella, psykosociala hälsa och sociala situation i elevhälsans övriga arbete.
- vara ett stöd till skolans likabehandlingsarbete samt mobbingteam gällande mobbing, kränkande behandling och diskriminering
- arbeta drogforebyggande
- arbeta i klass gällande grupprocesser, mobbing och utanförskap.¹²

¹² Vägledning i elevhälsan

Elevhälsans medicinska insats

Elevhälsans medicinska insatser utförs av skolsköterska och skolläkare. Skolläkare är legitimerad läkare och arbetar övrig tid inom distriktsvården. De två skolsköterskorna är legitimerade sjuksköterskor med specialistutbildning inom öppen hälso- och sjukvård (distriktssköterskor). Skolsköterskan representerar den medicinska kompetensen i elevhälsoteamet.

Skolsköterska

Skolsköterskan representerar den medicinska omvårdnadskompetensen i elevhälsoteamet och bidrar med att;

- Vid hälsobesök tidigt identifiera problem eller symtom hos elever som kan innebära att de är i behov av särskilt stöd eller andra insatser.
- I samverkan med elev, hem och skola ge eleverna kunskap om hälsosamma levnadsvanor och kunskap om sådant som kan leda till ohälsa.
- Ge handledning och konsultation till skolans personal i elevärenden.
- Bevaka vaccinationstäckning och ge kompletterande vaccinationer vid behov enligt Socialstyrelsens vaccinationsprogram
- Bidra med medicinsk kunskap till skolans personal och vid yrkesvägledning.
- Dokumentera och ansvara för journalhantering enligt gällande riktlinjer.¹³

Mottagningsverksamhet

Skolsköterskan erbjuder öppen mottagning där eleverna själva kan söka för sina svårigheter och problem. Eleven kan tillsammans med skolsköterskan få möjligheter att reflektera över hur denne kan påverka sin hälsa och livssituation. Skolsköterskan kan också identifiera om elev är i behov av särskilt stöd eller upptäcka om en elev riskerar eller far illa enligt socialtjänstlagen. Skolsköterskan undersöker, bedömer och utför enklare sjukvårdsinsatser samt hänvisar till andra instanser vid behov.

Skolläkare

Skolläkarens uppdrag i verksamheten är att;

- regelbundet ha tidsbokad mottagning
- träffa elever vid behov, med tonvikt på skolrelaterade problem.
- bistå skolsköterskan i arbetet med vaccinationer
- ansvara för den medicinska kartläggningen inför konsultation på BUP
- ansvara för den medicinska kartläggningen inför inskrivning i särskolan.

¹³ Vägledning i elevhälsan sid. 36-37

Elevhälsans specialpedagogiska insats

Specialpedagogen har till uppgift att se helheten i verksamheten och utgångspunkten i arbetet är ett pedagogiskt synsätt på organisations-, grupp- och individnivå. Specialpedagogen representerar den specialpedagogiska kompetensen i elevhälsoteamet.

Specialpedagogen

Specialpedagogens uppdrag i verksamheten är att;

- tillföra specialpedagogisk kompetens som ett stöd i det pedagogiska arbetet och i den övergripande planeringen av elevhälsans arbete
- kartlägga hinder och möjligheter i skolmiljön och elevers behov av särskilt stöd, genomföra pedagogiska utredningar samt fungera som ett stöd i utformandet av åtgärdsprogram
- ge handledning och konsultation till pedagogisk personal
- följa upp, utvärdera och stödja utvecklingen av verksamhetens lärandemiljöer.¹⁴

Specialpedagog med inriktning tal- och språk

Specialpedagogen med inriktning tal- och språks uppdrag i verksamheten är att;

- göra bedömningar av barns tal- och språkproblem
- arbeta med barn, både individuellt och i grupp utifrån bedömning
- ge handledning till personal och föräldrar

Styrning och ledning av elevhälsan

Elevhälsan finns i olika verksamhetsformer och ska utföra sitt uppdrag både inom offentlig och enskilt bedriven skolverksamhet. Elevhälsan verkar i skolans värld och ska samtidigt följa de regelverk och lagar som är tillämpliga för just deras profession. För att förstå i vilket sammanhang elevhälsans uppdrag ska utföras är det viktigt att känna till hur styrningen av den fungerar, vilket ansvar och vilka uppgifter som ligger på olika nivåer och olika funktioner. I detta avsnitt redogörs därför för några grundläggande styrnings- och ansvarsfrågor utifrån elevhälsans perspektiv.

Skolhuvudmannens ansvar för elevhälsan

Huvudmannen för elevhälsan är Nordmalings kommun (utskott) och de ansvarar bland annat för att;

- genomföra utbildningen i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen samt bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar
- ha ett systematiskt kvalitetsarbete på skolenhets- och huvudmannanivå
- genomföra verksamheten på ett sådant sätt att de nationella målen uppnås, till exempel beslut om elevhälsans organisation, placering och anställningsvillkor för de anställda inom elevhälsan

¹⁴ Vägledning för elevhälsan sid. 38

- verksamheten har en adekvat kompetensförsörjning och ska erbjuda personalen kompetensutveckling med mera
- skriva avtal vid samverkan med andra huvudmän
- det finns lokaler och utrustning som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.¹⁵

Rektorns ansvar för elevhälsans arbete

Varje skolenhet har en rektor som leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid sina skolenheter. Rektorn ska också verka för att utveckla utbildningen och därmed också elevhälsan. Rektorn beslutar även om sin enhets inre organisation.

Enligt läroplanen för grundskolan har rektorn bland annat ansvar för att;

- utforma undervisningen och elevhälsans verksamhet så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver
- upprätta kontakter mellan skola och hem om det uppstår problem och svårigheter för eleven i skolan
- anpassa resursfördelningen och stödåtgärderna till lärarnas värdering av elevernas utveckling
- integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis jämställdhet, sex och samlevnad samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger.¹⁶

¹⁵ Vägledning för elevhälsan sid. 40-41

¹⁶ Vägledning för elevhälsan sid. 41

Elevhälsoteam (EHT)

Elevhälsan ska finnas som ett kvalificerat samtalsstöd och ett bollplank. Tanken med elevhälsan är att det ska finnas en "en väg in" till Elevhälsan och "flera vägar ut".

Elevhälsoteamet finns tillgänglig varje måndag eftermiddag mellan kl. 12-16.

Ärendegång

Rektor har det övergripande ansvaret för elevvårdsarbetet. Klasslärare/mentor har det direkta ansvaret för elevvården i den egna klassen. Undervisande lärare ansvarar för elevvården i undervisningsgruppen samt lämnande av information till klasslärare/mentor.

1. Klasslärare/mentor försöker i första hand lösa problemet tillsammans med eleven och vårdnadshavare.
2. Kvarstår problemet tar klasslärare/mentor upp elevens problem/situation i arbetslaget.
3. Hittar inte arbetslaget någon lösning lyfts frågeställningen vidare till Elevhälsoteamet (EHT) via rektor. Bokning sker via digitalt bokningssystem.
4. Ansvarig lärare och rektor kommer till Elevhälsoteamet och berättar om sin situation och de åtgärder som vidtagits. Hela elevhälsoteamet hör samma berättelse. Tanken är att dessa träffar ska fungera som en arena för ett prestigelöst samarbete. Under dessa möten förs minnesanteckningar.
5. Frågeställningen diskuteras i elevhälsoteamet och därefter tas ett beslut om hur elevärendet skall handläggas. Exempelvis genom;

- Handledning
- Kartläggning
- Åtgärdsprogram
- Observationer
- Utredning

Systematiskt kvalitetsarbete för elevhälsan

Att kontinuerligt och systematiskt följa upp elevhälsans arbete är ett led i att ständigt utveckla skolverksamheten. För elevhälsan innebär det att följa upp och utvärdera hur dess arbetsinsatser skapar förutsättningar för eleverna att uppfylla både skolans kunskaps- och värdegrundsmål.¹⁷

Det kan till exempel vara att analysera åtgärdsprogram, utvärderingar, hälsosamtal och att göra olika kunskapsmanställningar och kartläggningar över elevhälsans arbete och den

¹⁷ 2 kap. 25 § skollagen och Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet, 2012 sid.13

problematik de har mött bland elever. Det systematiska kvalitetsarbetet kan också innebära att konkretisera varje professions ansvarsområde, se över samarbetsrutiner och behov av kompetensutveckling.¹⁸

Figur 1. Skolverkets modell av kvalitetsarbetets olika faser



Dokumentation och journalhantering

Samtliga professioner inom Elevhälsoteamet dokumenterar systematiskt sitt arbete utifrån en given struktur. Vissa av yrkeskategorierna har, enligt lag, att följa särskilda dokumentationsrutiner.

Sekretess

Elevhälsans arbete kräver ofta att personalen har ett fungerande informationsutbyte med annan personal på skolan, liksom externt med till exempel hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Sekretess inom elevhälsan

För elevhälsan gäller alltså stark sekretess för uppgifter om en elevs personliga förhållanden inom de psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatserna.¹⁹ I samband med att elevhälsan infördes ändrades offentlighets- och sekretesslagen så att även den specialpedagogiska insatsen omfattas av de strängare sekretessreglerna.²⁰ För skolläkare och skolsköterskor gäller samma sekretess som för annan hälso- och sjukvårdspersonal.²¹ Detta innebär att det finns en sekretessgräns gentemot övrig skolpersonal. Uppgifter om en enskild elev får dock lämnas från elevhälsans medicinska insatser till rektorn, någon annan inom elevhälsan eller en särskild elevstödande verksamhet inom samma kommunala nämnd, om det krävs för att eleven ska få nödvändigt stöd.²² Bestämmelsen ska dock tillämpas restriktivt och i första hand ska samtycke inhämtas (se nedan). I de sällsynta undantagsfall som bestämmelsen är avsedd för måste elevens rätt till utbildning och behov av särskilt stöd kunna

¹⁸ Vägledning för elevhälsan sid. 56

¹⁹ 23 kap. 2 § tredje stycket offentlighets- och sekretesslagen.

²⁰ 23 kap. 2 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen.

²¹ Prop. 2009/10:165 s. 949.

²² 25 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

ges företräde framför skyddet för elevens integritet som patient. Uppgifter får bara lämnas till den personal som måste känna till dem för att eleven ska kunna ges nödvändigt stöd.²³

Samtycke

Inom elevhälsan ska man i första hand alltid sträva efter att arbeta med samtycke utifrån deltagande parter. Ett samtycke kan vara både skriftligt och muntligt.²⁴

Anmälningsskyldighet

All personal i skolan som i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa är skyldig att genast göra en anmälan till socialnämnden enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen. Det behövs inga tydliga bevis eller tecken, utan det räcker med en oro för barnet och en misstanke om att det far illa. Anmälaren behöver inte sätta sig in i om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd utan ska utgå från sina egna iakttagelser och sin bedömning att ett barn far illa eller misstänks fara illa.²⁵

Anmälningsskyldigheten är personlig och anmälan kan inte göras anonymt. Det är den som har observerat förhållandet som ska göra anmälan, även om rektorn eller någon annan på skolan också känner till de aktuella förhållandena. Anmälaren informerar rektorn om att en anmälan är gjord. Det är inte anmälarens utan socialtjänstens sak att utreda och avgöra allvaret i barnets situation.²⁶

²³ Prop. 2009/10:165 s. 615

²⁴ Vägledning för elevhälsan sid. 74-75

²⁵ Prop. 2012/13:10 Stärkt stöd och skydd för unga, sid. 23

²⁶ 6 kap. 1§ föräldrabalken